

Völgységi Önkormányzatok Társulása (VÖT)

Bonyhád, Széchenyi tér 12. ☒ 7151 Bonyhád, Pf.: 56

☎ /Fax: 74/500-252; Mobil: 06-20/466-2277

Drótposta: vot7151@gmail.com

Honlap: www.vot.hu

16/4-15/2018 (B)

JEGYZŐKÖNYV

Készült: a Völgységi Értéktár Bizottság (VÉB) ülésén

Helyszín: Városháza, Bonyhád, Széchenyi tér 12. III. emeleti tárgyaló

Ideje: 2018. június 04. 14 óra

Jelen vannak: a jelenléti ív szerinti bizottsági tagok

dr. Szöts Zoltán: Köszönti a tanácsstagokat és a vendéget. Megállapítja, hogy a bizottság határozatképes. A napirendi pontokat szavazásra bocsátja, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta.

Az ülés napirendi pontjai:

- 1) Tájékoztatás a két ülés közötti eseményekről
- 2) Felterjesztések tárgyalása, értékek felvétele (1. előterjesztés)
  - a) **Keleti ajtócsiga** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/76/G
  - b) **Mecseki őszitegzés** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/77/G
  - c) **A Farkas-árok vízi élővilága** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/78/G
  - d) **Pécsvidéki aszat** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/79/G
  - e) **A paradicsompusztai tőzegtavak élővilága** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/80/G
  - f) **A Perczel kúria parkja** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/81/G
  - g) **Gyertyános tölgyesek élővilága** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/82/G
  - h) **A gyulaji erdő nagyvadállománya** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/83/G
  - i) **A Teveli Körösi Csoma Sándor Székely Tanintézet emlékezete** (Felterjesztő: Asztalos Zoltán) – VÉB/84/E
- 3) A következő ülés időpontjának és a felterjesztendő értékek megbeszélése
- 4) Egyebek

1. napirendi pont

Tájékoztató a két ülés közötti eseményekről

dr. Szöts Zoltán: Átadja a szót az első napirendi ponttal kapcsolatban Szarvas Irén bizottsági tagnak.

Szarvas Irén: A 2017. évi beszámolójukat január 8-án küldte ki a tagoknak véleményezésre. A társulási tanács február 2-án tárgyalta és fogadta el a bizottság éves beszámolóját az 1/2018. (II.02.) tanácshatározatában.

A következő feladat a bizottsági munkához kapcsolódóan a 2018. május 22-én benyújtott HUNG-2018 pályázat, amelyet a Völgységi Múzeum adott az Agrárminisztériumhoz. Tájékoztatásul elmondja, hogy a Bonyhádi Települési Értéktár Bizottság pályázatát is elkészítette, amelyet Bonyhád Város Önkormányzata nyújtotta be. A VM Művelődési Központ rendezvényre, a BSZOSZ pedig tárgyi kultúra támogatására nyújtotta be a csobányolással kapcsolatban. Bonyhád kiállításra, a tájegységi pályázatot pedig egyrészt a már felvett és felvétel előtt álló nemzeti értékek fotózására, az elektronikus értéktár jogtisztá fotókkal való ellátására, valamint egy, az értéktáras munkát bemutató szóróanyagra. Eredmény augusztus végén várható.

Két települési értéktár alakult még a térségben: Závodon és Nagymányokon. A závodi értéktár még a VÉB előtt alakult, 2015. június 25-én, de nem működött szabályosan. A megkeresésükre és segítségkérésükre reagálva mára sikerült rendbe tenni a dokumentációjukat és most már rendelkezésre áll egy összefoglaló a felvett értékekről, az ülések számáról, a határozatokról. Elmondja, hogy eddig valamennyi értéktáras bizottságnál azt tapasztalta, hogy problémákkal küzdenek a jogszabályi előírások által meghatározott működtetésben: kötelezően tartandó ülések száma, jegyzőkönyvek, határozatok, felvett nemzeti értékek és dokumentációjuk területén egyaránt. Ezek a hiányosságok a későbbi munkát, a nemzeti értékek felhasználhatóságát jelentősen szűkítik. Javasolja, hogy a térségben működő települései értéktárak – Grábóc, Váralja, Bonyhád, Závod, Nagymányok – bevonásával egy kibővített ülést tartsanak valamikor késő ősszel.

dr. Szöts Zoltán: Kérdezi, hogy van-e kérdés az előterjesztéssel kapcsolatban, megállapítja, hogy nincs, majd szavazásra bocsátja a határozati javaslatot. Megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

1/2018. (VI.04.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság a két ülés közötti beszámolót a határozat elfogadta.

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szöts Zoltán

2. napirendi pont Felterjesztések tárgyalása

dr. Szóts Zoltán: Köszönti Tóth István Zsoltot, aki első megszólítására igent mondott a felkérésre: a Völgység természeti értékeinek csokorba gyűjtésére, felterjesztési anyagának és kapcsolódó fotóanyag készítésére. Ezt a munkát nagyban segítette, hogy a korábbi tanösvényhez kapcsolódóan ezeket az értékeket a Múzeum honlapján megjelenítették. Ezt az anyagot küldte el Tóth István Zsoltnak ellenőrzésre, kiegészítésre. Az anyaghoz saját fotóit is mellékelte. Köszöni szépen, hogy ezt a munkát elvégezte.

Tóth István Zsolt: Köszöni szépen ezeket a szavakat. A természet a szívügye. A fajokról nem kíván beszédet mondani, de mindenképpen értékelni kell azt, hogy még láthatók, még találkozhatunk velük. Felmerülő kérdésekre szívesen válaszol.

dr. Szóts Zoltán: a felterjesztések anyagát mindenki megkapta elektronikus úton. Az első érték, a keleti ajtócsiga egyből egy veszélyeztetett faj, aminek élőhelyét a nagymányoki kőbánya működése veszélyeztet.

Tóth István Zsolt: Igen. A keleti ajtócsiga nem volt ismert a Mecsek területén, amíg meg nem találta. Tudta, hogy a Mecsek csigalistáján ez a faj nem szerepelt korábban. A Sötét-völgyben, a Haramia forrás környékén előfordul ez a csiga, de a Mecsekben nem volt ismert, amikor 1997-ben másodmagával Máza határában megtalálták és Váralján is több erdőrészben. Mányokon pedig sajnos tényleg a kőbánya területén is ott van, ráadásul a nyugati ajtócsigával együtt, ami szintén védett faj, nem annyira ritka, mint a keleti ajtócsiga. Utóbbi az országban három helyen élő faj: itt a Kelet-Mecsekben, a Sötét-völgyben és a Nyírségben.

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi a tagokat, hogy van -e kérdésük, hozzászólásuk a felterjesztésekhez. Megállapítja, hogy további hozzászólás, kérdés nincs, ezért szavazásra bocsátja a határozati javaslat 1. mellékletét, a „Keleti ajtócsiga” felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

2/2018. (VI.04.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Keleti ajtócsiga Völgységi Tájégségi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/76/G.

Felterjesztő: Tóth István Zsolt

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy a következő felterjesztéssel kapcsolatban van-e kérdés.

Jáhn Jánosné: Tegzes? Milyen növény ez?

Tóth István Zsolt: Ez az élőlény egy rovar, ami csak a váraljai völgyben és Máza határában él.

Szarvas Irén: Szárnya van, de nem repül.

Tóth István Zsolt: Egy molylepkenél nagyobb, a lárvája vízben él, amikor a lárvából kifejlődik a röpképtelen lepkeszerű lény, akkor csak a környező növényeken járkal közvetlenül a patak mellett. Azért a Mecsek egy bennszülött faja, mert csak szűk körben tud mászni, nem tud terjedni, távolabbra eljutni. A lárvája a patakban apró kavicsokból, apró ágdarabkákból egy csőszzerű képződményt épít magának, amit pókhálószerű nyállal szövö össze ezt a kis tokot magának, amiből csak a két elő lába lóg, azzal kapaszkodva halad a víz aljzatában.

Jáhn Jánosné: Azért szerette volna felírni, mert Fodor Laci bácsi, állatorvos anno írt egy könyvet, megnézi, hogy írt-e róla.

Tóth István Zsolt: Nem tartja valószínűnek, hogy szerepel benne. Magyarországon körülbelül 200 féle tegzes él, a Mecsekben 40-50. November táján bújnak elő a forrásos részeken és másznak a már kifejlett röpképtelen rovarok.

dr. Szóts Zoltán: Köszö szépen, kérdezi, hogy van-e kérdés még, majd megállapítja, hogy további hozzászólás, kérdés nincs, szavazásra bocsátja a „Mecseki őszi tegzes” felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

3/2018. (VI.04.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Mecseki őszi tegzes Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/77/G.

Felterjesztő: Tóth István Zsolt

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy a következő felterjesztéssel kapcsolatban van-e kérdés, megállapítja, hogy további hozzászólás, kérdés nincs, ezért szavazásra bocsátja a „Farkas-árok vízi élővilága” megnevezésű érték felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

4/2018. (VI.04.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Farkas-árok vízi élővilágának Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/78/G.

Felterjesztő: Tóth István Zsolt

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy a következő felterjesztéssel kapcsolatban van-e kérdés, megállapítja, hogy további hozzászólás, kérdés nincs, ezért szavazásra bocsátja a „Pécsvidéki aszat” megnevezésű érték felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

5/2018. (VI.04.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Pécsvidéki aszat Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/79/E.

Felterjesztő: Tóth István Zsolt

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy a következő felterjesztéssel kapcsolatban van-e kérdés.

Szarvas Irén: Az előterjesztésben eredetileg szereplő halastavak mindegyikét már több évtizede kiszáritották. Az adatlapban szereplő leírás alapján egyértelmű volt számára, hogy a tőzegetavakra gondoltak, ezért átjavította tőzegetavakra.

Tóth István Zsolt: Igen, azokról van szó.

dr. Szóts Zoltán: Megállapítja, hogy további hozzászólás, kérdés nincs, ezért szavazásra bocsátja „A paradicsompusztai tőzegetavak élővilága” megnevezésű érték felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

6/2018. (VI.04.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött A paradicsompusztai tőzegetavak élővilága Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/80/G.

Felterjesztő: Tóth István Zsolt

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy a következő felterjesztéssel kapcsolatban van-e kérdés, hozzászólás.

Tóth István Zsolt: A Perzel kúria parkja felújításra szorul. Azt a nagy platánt beültették a gyönyörű erdei fenyők közé, ami szoliter volt az udvar közepén, mára már elnyomja a fenyőket, s mivel azok nem fiatalok, nem tudnak regenerálódni már

olyan könnyen, elsorvadnak az ágaik majd. Ez előre látható volt. A kérdés az, hogy fenn akarunk-e tartani egy korábbi állapotot, ha igen, akkor a platánt már sokkal korábban ki kellett volna vágni, ha nem, akkor pedig fel kellett volna újítani az egész parkot. Ha érdekellentétek nehezítik meg egy egyszerű szakmai kérdésre adott választ, akkor sajnos nem jut az ügy sehova.

A könyvtár parkjába ültetett fa miatt öt egyszer úgy tíz évvel ezelőtt megkeresték és megkérdezték, hogy mit ültetne, mire azt válaszolta, hogy elegendő tér híján egy oszlopos tuját, mert terebélyes fának ott nincs elég hely. A fiatalember szerint tölgyet kellett volna oda ültetni. Ő akkor is elmondta, hogy létezik oszlopos tölgy, amely nem növeszt akkora lombkoronát, esetleg akkor azt lehetne ültetni. Ehhez képest egy terebélyes lombú kőriszt ültettek. Most akkor mi értelme volt az egyeztetésnek, kérdezi ő.

dr. Szöts Zoltán: A másik parkkal kapcsolatban úgy tudja, hogy a Mecsek Egyesület évkönyvében megjelent egy összegzés a Perczel-kert fáiról, ami majd önálló kiadásban is megjelenik, mert a bevezető részt lektorálta.

Tóth István Zsolt: Folyamatban van. Elmondja, hogy éppen aznap voltak kint délelőtt újra fotózni a fákat. Szépen halad a dolog, csak ezzel is úgy lesz, hogy elkészül egy kézirat és megpróbálnak forrást találni a színes kiadáshoz, amelyben 24, kóddal ellátott fáról lenne szó, amelyek pontosan meghatározhatók. Sajnos azóta a Japán császárfá elpusztult.

A faültetéseknel mindig végig kell gondolni, hogy milyen fákat milyen távolságra, csoportosan vagy szoliterként ajánlatos ültetni, mert eltelik 30 év és egy erdő lesz a park helyén, nem lesz füves rész, ahol játszani lehet a gyerekekkel.

Visszatérve a Perczel kúria fáira, azaz Perczel Mór szülőházának parkjában található kőrisre. Felteszi, hogy az eredetileg egytörzsű fát kivághatták és utána több sarjadt. Ez a fa nagy valószínűséggel Perczel Mór idejében is ott volt már.

dr. Szöts Zoltán: megállapítja, hogy további hozzászólás, kérdés nincs, ezért szavazásra bocsátja „A Perczel kúria parkja” megnevezésű érték felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

7/2018. (VI.04.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Perczel kúria parkja Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/81/G.

Felterjesztő: Tóth István Zsolt

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szöts Zoltán

dr. Szöts Zoltán: Kérdezi, hogy a következő felterjesztéssel kapcsolatban van-e kérdés.

Szarvas Irén: A gyertyános tölgyesekkel kapcsolatban kérdezi, hogy hol találhatóak ezek, mert ő külön értékeként szedte szét az anyagot és készítette el felterjesztési adatlapokat és a helymegjelöléshez a Szekszárdi dombvidék és a Kelet-Mecseket írta.

Tóth István Zsolt: Ezt úgy kell elképzelni, hogy vannak erdőtársulások, amelyek jellemzők egy területre. Itt a Szekszárdi dombvidéken és a Kelet-Mecsekben a gyertyános tölgyes a jellemző erdőtársulás, amely mellett például van bükkös is persze, de a gyertyános tölgyes a jellemző a bonyhádi térségben, kiemelten Váralja környékén. Az akác például, amiből mostanra sok van, az nem erdő, hanem ültetvény. Az erdő egy ökológiai közösség, sokkal gazdagabb fajokban, mint egy ültetvény, amely nitrogéndúsulást idéz elő, ami miatt megjelenik a csalán, bodza, különböző gazok. A természet szempontjából több kárt tesz, mint hasznot.

dr. Szöts Zoltán: Máté Gábor néprajzos írt egy doktori disszertációt, amelyben a baranyai Hegyhátról írt, ő azt mutatta ki, hogy oly mértékű az erdősülés manapság a Dél-Dunántúlon, mint a török hódoltság alatt. A másik tendencia, a klímaváltozás. Kérdezi, hogy akkor az erdősülés pozitív vagy negatív. Ez is, az is lehet. Pozitív azért, mert ahol erdő nő, ott a terület csapadékmegtartó-képessége is növekszik és a szárazság ellen hat.

Tóth István Zsolt: Ez egy nagyon érdekes kérdés, hogy arról beszélünk, hogy az erdő szárít vagy nedvességet hoz a talajnak. Ha egy sásos területet fásítanak, akkor csökkenni fog a vízmegtartó képesség, mert a fának nagyobb vízigénye van, mint a sásnak, így szárazabbá teszi a korábban vizes területet. A klímaváltozásban úgy, ahogyan ma beszélnek a médiában, nem hisz, mert változási tendenciák mindig voltak, csak a mi néhány száz évünkben tudunk gondolkodni, de ha visszamegyünk az időben két-három ezer évet, azon belül mindig voltak hullámzó változások. A természet erős tájhasználatnak van kitéve, kevésbé tud regenerálódni. Egy fejlesztéssel is jelentős mértékben befolyásolhatjuk a táj minőségét, életét. Ő azt szokta mondani, hogy valamit valamiért. Egy tanösvény fejlesztésével növeljük a táj igénybevételét is, ezt mindig szem előtt kell tartani.

dr. Szöts Zoltán: Szerinte Máté Gábor arra gondolt, hogyha felhagynak a műveléssel, az erdő meghódítja a területet, hűsítő hatással bír.

Tóth István Zsolt: Ez így van, de a betelepített fajok, mint például az akác, sokkal nagyobb eséllyel és gyorsabban terjed, mint például a gyertyános tölgyes. Például a bálványfa nem csak maggal, hanem gyökérsarjjal is terjed, mindez nem társult növényzetet, hanem monokultúrát hoz létre. Ez más szukcesszió napjainkban, mint ami volt a török hódoltság idején, hiszen például a 18. században behozott fajok korábban nem voltak őshonosak itt.

dr. Szöts Zoltán: Köszöni szépen. Kérdezi, hogy van-e további kérdés, majd megállapítja, hogy további hozzászólás, kérdés nincs, ezért szavazásra bocsátja a

„Gyertyános tölgyesek élővilága” megnevezésű érték felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

8/2018. (VI.04.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Gyertyános tölgyesek élővilága Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/82/G.

Felterjesztő: Tóth István Zsolt

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy a következő felterjesztéssel kapcsolatban van-e kérdés.

Szarvas Irén: Kérdezi, hogy a nemzeti érték helyileg hogyan köthető a völgységi településekhez? Závod és Lengyel vonatkozásában?

dr. Szóts Zoltán: Igen, ebben az esetben is átlépik a 12 érintett település határait, hiszen nemcsak a völgységet érintik, ahogyan a tölgyesek sem. Kérdezi, hogy van-e további kérdés, majd megállapítja, hogy további hozzászólás, kérdés nincs, ezért szavazásra bocsátja „A gyulaji erdő nagyvadállománya” megnevezésű érték felterjesztési javaslatát, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

9/2018. (VI.04.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött A gyulaji erdő nagyvadállománya Völgységi Tájegységi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/83/G.

Felterjesztő: Tóth István Zsolt

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy Asztalos Zoltán küldött-e módosítást, mert ők ketten beszélgettek.

Szarvas Irén: Nem, ezért megkereste levélben és azt a tájékoztatást adta, hogy nem egyeztetett a változtatásról Szóts Zoltánnal.

dr. Szóts Zoltán: Levelet is írt neki, hogy módosítást javasolt, ezt a levelet majd előkeresi. Kérdezi, hogy akkor ez az eredeti-e.

Szarvas Irén: Igen, mivel a felterjesztő nem küldött változtatást, ő nem módosított rajta semmit.

dr. Szöts Zoltán: Nem a háború következménye volt az, hogy egy ilyen iskolát létre kellett hozni a betelepítést követően, hanem az, hogy 1923 után a román nyelvű oktatást általánossá tették Bukovinában is, így a székely gyerekek sem magyarul, sem románul nem tanultak, hiszen magyarul nem tanulhattak, románul pedig nem értettek. Ez egy óriási hátrányt keletkeztetett az iskolaköteles székelységben. Ezt javasolta, hogy a felterjesztő vegye bele. Egyedül csak Andrásfalván maradt meg a református iskola magyarnak és azt is nagy küzdelmek árán tudták megtartani, a másik négy faluban mindenütt román tanító és román oktatást folyt ettől fogva. Az a két-három generáció, amelyik ebbe belekerült, az nem tudott megtanulni sem írni-olvasni magyarul, sem pedig románul. A teveli tanintézetnek ez volt a fő feladata, hogy ezt a hátrányt behozza, felzárkóztassa a gyerekeket. Ő felveszi a kapcsolatot Asztalos Zoltánnal emiatt.

dr. Szöts Zoltán: Megállapítja, hogy további hozzászólás, kérdés nincs, ezért szavazásra bocsátja „A Teveli Kőrösi Csoma Sándor Székely Tanintézet emlékezete” megnevezésű érték felterjesztési javaslatát a fenti kiegészítéssel, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

10/2017. (VIII.22.) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött A Teveli Kőrösi Csoma Sándor Székely Tanintézet emlékezete Völgységi Tájégségi Értéktárba történő felvételéről. A felvett érték kódszáma: VÉB/84/E.

Felterjesztő: Asztalos Zoltán

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Szöts Zoltán

3. napirendi pont

A következő ülés időpontjának és a felterjesztendő értékek megbeszélése

dr. Szöts Zoltán: Javasolja, hogy a závodí értékeket külön-külön, egyenként is terjesszék be. Ez az anyag interneten elérhető, miután ő ezt egyenként elkészíti szakirodalmi hivatkozásokkal, elküldi Szász Gábornak és javasolni fogja, hogy ők is egyenként is vegyék fel. Javasolja, hogy ezt a második félèvre ütemezzék be. Ha Nagymányokon nem tudjuk ugyanezt elérni, nem baj. A bonyhádiaktól is tudunk átvenni.

Szarvas Irén: A nagymányoki értéktárat megszólítja, bekér egy összefoglaló anyagot a felvett értékekkel, határozatokkal. Tavasszal segített a jegyző asszonynak az előterjesztésben és létrehozatalban, mert akkor már tudta ajánlani az elektronikus értéktárat, mert készen volt.

dr. Szöts Zoltán: A dombóváriak is vettek fel általánosan megfogalmazott értékeket, mint például német népi építészet.

Jáhn Jánosné: Ők is vettek fel csoportosan épületeket. Magyar falu házait, vagy a „kolóniban” (bánya építette épületek), „akadályban” (németek házai) lefotózták őket, ráírtuk, hogy hol található, ki építette vagy ki építtette, ha tudták.

Szarvas Irén: Szerinte ezzel semmi gond sincs a települési értéktárak esetén. A probléma a tájegységi értéktár esetében van, mert nincs minden település benne, így nem lenne szerencsés összefoglalóan felvenni területi értékeket.

dr. Szóts Zoltán: Szerinte érdemes lenne a Fachwerk-házakat, mint a német építési hagyományt felvenni: Izményben 8, Zsibrik 2, Závod 2, Kismányok 1. A szakirodalom teljesen kidolgozott, (Dobosyné Antal Anna) házszám szerint lajstromozva van. A kismányoki olyan gyönyörű, hogy külön is fel lehetne venni.

Szarvas Irén: Azért nem javasolja még a füzérszerű felvételt, mert nincs benne a tájegységi értéktárban mind a 25 település, csak 12. Szeretné elérni, hogy minden településnek fontos legyen ez a munka, hogy mindenütt felismerjék a múlt ismerete nélkül nem lehet megalapozni a jövőt, nem lehet a helyi értékek nélkül településmarketinget folytatni. Ugyanakkor egy települési értéktárat létrehozni nem nehéz, viszont a működtetéshez mindig kell egy olyan elhivatott ember, mint Váralján Jáhn Jánosné Éva. Nélkülük nem megy, mert nem történik meg az igazi munka. Nagyon bízik abban, hogy nyernek a Hungarikum-pályázaton és meg tudják valósítani a terveiket, hogy a többi település is belépjen ebbe a munkába az eredményeket látva.

dr. Szóts Zoltán: Cikó, Mórág, Bátaapáti ezeket mindenképpen be kell vonni, mert olyan épített értékeik vannak, amelyek másutt nincsenek. A megyében Regölyön kívül három-négy középkori templomrom van a Völgységben, ebből kettő felmenő falakkal rendelkező templomrom cikói. Kihagyhatatlan. A cikói Ótemplom Illyés Gyulától Vörösmarty Mihályon át, Kovács Ferenc festőművészt is megihlette.

Jáhn Jánosné: Esetleg ők is felvehetnék a Váralját is érintő értékeket?

Szarvas Irén: Természetesen, itt vannak a kész felterjesztések, csak át kell venni, határozattal felvenni a váraljai értéktárba. A kiküldött anyagokból négy érték van, amelyet fel lehetne venni a Váraljai Települési Értéktárba.

4. napirendi pont Egyebek

dr. Szóts Zoltán: Egyebekben van- még valami információ, kérdezi.

Szarvas Irén: Tájékoztatásul elmondja, hogy az idei értékek napját Tolna Megye Önkormányzata 2018. június 22-én, Bogyiszlón tartja majd, amelyen a Bonyhádi Települési Értéktár szervezeten részt vesz. Szerinte e tájegységének külön nem kell

megjelennie. Az, hogy a 9 fős kisbuszban mennyi szabad hely marad a kiállítási anyag bepakolása után, az majd a jövő heti 13-i értéktáras megbeszélést követően derül ki. Itt lesz egy főzéstáb, lesz egy kvízes stáb és konferencia is lesz, amelyre június 15-ig kell regisztrálni. A meghívót és jelentkezési linket már kiküldte a tagoknak, de akkor kiküldi újra.

dr. Szóts Zoltán: Javasolja, hogy akinek ideje engedi, az menjen el a konferenciára.

Szarvas Irén: A jelentkezési határidő június 15. A rendezvény június 22-én, Bogviszlón lesz.

dr. Szóts Zoltán: Javasolja, hogy szeptembernél korábbi időpontot ne adjanak meg.

Szarvas Irén: Valószínűleg augusztus végén, szeptember elején lesz eredménye a Hungarikum pályázatnak, ha nyernek, akkor ott úgy is kell operatív megbeszélést tartani, valamint elmondja, hogy szeretne egy novemberi időpontban értéktáras napot tartani a térségben működő öt települési értéktár bizottság részvételével. Vagy külön a VÉB-üléstől vagy azt kibővítve. Ő azt szeretné, hogy a völgyégi települési értéktárakkal minden rendben legyen. Kérdezi, hogy akkor van-e még olyan természeti érték, amelyet érdemes lenne felterjeszteni.

Tóth István Zsolt: A további természeti értékek között több olyan is van, amely magánterületen található. Ez nem gond? Kérdezi. A Perczel-udvaron lévő régi fák például, amelyekről már írt.

dr. Szóts Zoltán: Célszerű lenne a Bonyhádi Települési Értéktár Bizottságnak jelezni, hogy vegyék fel a bonyhádi nagy, öreg fákat. Például ott van kettő a Perczel M. u. 7. sz. udvarán.

Szarvas Irén: Kérdezi, hogy ezek a fák nincsenek-e rajta a város védett fáiról szóló rendelet listáján?

dr. Szóts Zoltán: Szerinte nincs.

Tóth István Zsolt: Elmondja, hogy csodálkozott rajta, hogy kivágták a Platán Étterem udvarán álló császárfát. Az étterem azért kapta ezt a nevet, mert mindenki azt hitte, hogy az a fa egy platán, holott egy császárfa volt. A könyvtárnál található szép nagy fákkal egyidős volt ez a fa is.

dr. Szóts Zoltán: Köszöni szépen mindenkinek a megjelenést és a munkát. A háttér munkálatokkal folytatjuk és legközelebb az ős folyamán találkozunk. Az ülést berekeszti.

Bonyhád, 2018. június 4.

dr. Szóts Zoltán
VÉB elnök

A jegyzőkönyvet készítette:

Szarvas Irén
bizottsági tag

Tárgy: Meghívó
Ikt.sz.: 16/4-~~14~~/2018
Ügyintéző: Szarvas Irén

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívom a **Volgyesi Értéktár Bizottság (VÉB) 8. ülésére.**

Az ülés ideje: **2018. június 04. hétfő 14 órától**

helye: **Városháza, III. emeleti tárgyaló (Bonyhád, Széchenyi tér 12.)**

Az ülés napirendi pontjai:

- 1) Tájékoztatás a két ülés közötti eseményekről
- 2) Felterjesztések tárgyalása, értékek felvétele (1. előterjesztés)
  - a) **Keleti ajtócsiga** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/76/G
  - b) **Mecseki őszitegzes** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/77/G
  - c) **A Farkas-árok vízi élővilága** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/78/G
  - d) **Pécsvidéki aszat** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/79/G
  - e) **A paradicsompusztai tőzegtavak élővilága** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/80/G
  - f) **A Perczel kúria parkja** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/81/G
  - g) **Gyertyános tölgyesek élővilága** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/82/G
  - h) **A gyulaji erdő nagyvadállománya** (Felterjesztő: Tóth István Zsolt) – VÉB/83/G
  - i) **A Teveli Körösi Csoma Sándor Székely Tanintézet emlékezete** (Felterjesztő: Asztalos Zoltán) – VÉB/84/E
- 3) A következő ülés időpontjának és a felterjesztendő értékek megbeszélése
- 4) Egyebek

Bonyhád, 2018. május 28.

Tisztelettel: dr. Szóts Zoltán sk.
a VÉB elnöke

Javaslat a Völgységi Tájegységi Értéktárba felvételre

Készítette: Tóth István Zsolt

.....

Bonyhád, 2018. január 18.(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Tóth István Zsolt

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Tóth István Zsolt

Levelezési cím: 7150 Bonyhád, Kossuth Lajos utca 23

Telefonszám: 0630/377-3394

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Keleti ajtócsiga (Pomatias rivulare)

VÉB/76/G

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☒ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Keleti Mecsek, Máza, Szászvár, Nagymányok, Váralja erdői.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

Völgységi Tájegységi Értéktár

☐ települési	☒ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A Keleti-Mecsekben Szászvár, Máza, Nagymányok és Váralja határában él a keleti ajtóscsiga (*Pomatias rivulare*). Ez a faj hazánkban a Keleti-Mecseken kívül csak két helyen fordul elő, az erdők, bokrok árnyalta nedves élőhelyeken. 10,5- 14,5 mm magas és 11,5 – 17,0 mm széles csigaházának 4,5 kanyarulata van és finom bordák, hornyok borítják, ezért rácsos mintázatú. A szájadékát, egy fedővel zárja le, ha veszélyt érez, innen az „ajtós” elnevezése. Hazánkban itt található a legnagyobb állománya ennek védett, 50.000 Ft eszmei értékű, csigafajnak. Nagymányok határában együtt fordul elő a nyugati ajtóscsigával (*Pomatias elegans*), aminek eszmei értéke 10.000 Ft és a világon még egy helyen van, Horvátországban, ahol a két faj együtt él. Ezért is kiemelkedő értékű ez a terület, bár a megnyitott nagymányoki kőbánya ennek az élőhelynek a fennmaradását veszélyezteti és részben már el is pusztította.

---

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: Hazánkban itt található a legnagyobb állománya ennek a védett, 50.000 Ft eszmei értékű csigafajnak.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Forrás:

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.vot.hu (Völgységi Tájégségi Értéktár)

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

VÉB/76/G/1

Fotó: Tóth István Zsolt

VÉB/76/G/2

Fotó: Tóth István Zsolt

Javaslat a Völgységi Tájegységi Értéktárba felvételre

Készítette: Tóth István Zsolt

.....

Bonyhád, 2018. január 18.(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Tóth István Zsolt

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Tóth István Zsolt

Levelezési cím: 7150 Bonyhád, Kossuth Lajos utca 23.

Telefonszám: 0630/377-3394

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Mecseki őszitegzes (*Chaetopteryx rugulosa mecsekensis*)   **VÉB/77/G**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☒ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: *Mecsek, Váraljai erdőség*

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

Völgységi Tájegységi Értéktár

☐ települési	☒ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Mecseki őszitegzes (Váralja): Mecsek endemikus tegzesfaja, a fokozottan védett mecseki őszitegzes (*Chaetopteryx schmidi* subsp. *mecsekensis*). Eszmei értéke 100000 Ft. Az újabb kutatások a nyugati őszitegzes (*Chaetopteryx rugulosa*) alfajának tekintik, és ezzel a tudományos névvel közlik (*Chaetopteryx rugulosa mecsekensis*), de ez semmit nem von le a tudományos értékéből. 5-8 mm hosszú, szárnya megrövidült, lekerekített, szőrök borítják. Lárvai kis csövecskéket építenek és abban élnek a tiszta vízű patakok forrásának és annak kifolyójának környékén. Október második felétől láthatók az imágói, sőt enyhe teleken még decemberben is. Nappal a patak menti növényzeten mászkálnak, mert gyakorlatilag röpképtelenek, és ezért kicsi a terjedési képességük és állományai, ha valami vízszennyezés történne, amire nagyon érzékeny, akkor a kipusztulás veszélye fenyegetné.

---

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: A Mecseki őszitegzes a Mecsek endemikus (bennszülött, egy helyen élő, egy helyhez kötött) tegzesfaja, a fokozottan védett mecseki őszitegzes (*Chaetopteryx schmidi* subsp. *mecsekensis*). Eszmei értéke 100. 000 Ft.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Forrás:

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.vot.hu (Völgységi Tájegységi Értéktár)

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

VÉB/77/G/1

VÉB/77/G/2

Javaslat a Völgységi Tájegységi Értéktárba felvételre

Készítette: Tóth István Zsolt

.....

Bonyhád, 2018. január 18.(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Tóth István Zsolt

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Tóth István Zsolt

Levelezési cím: 7150 Bonyhád, Kossuth Lajos utca 23.

Telefonszám: 0630/377-3394

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **A Farkas-árok vízi élővilága**

VÉB/78/G

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

- agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus

1. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **Váralja (Kelet-Mecsek, Farkas-árok)**

2. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

a Völgységi Tájegységi Értéktárba

- települési tájegységi megyei külhoni magyarság

3. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A Farkas-árok egy jellegzetes hegyvidéki mély patak völgy, amely az erdő borítása miatt a vize nem melegszik fel. Elején az öreg erdészház után patakmenti égerliget található a széles völgytalpon, de ahogy a Hideg-oldal alatt megyünk befelé a Vadvirág-forrás felé, egyre szűkebbé válik, tehát egy szurdokerdő lesz belől és kisebb nagyobb vízesések is találhatóak rajta, több forrással. A hidegvízű patakban, szitakötő lárvák fejlődnek, tegzeslárvák csövecskéit láthatjuk és tömeges a behullott korhadékok fogyasztó felemáslábú rák. Szitakötők közül a legértékesebb faj a Kétcsíkos hegyiszitakötő (*Cordulegaster heros*), amely *fokozottan védett, 100000*

eszmei értékű és Natura 2000 jelölőfaj. Tegzesfajok között pedig a Mecsek endemikus tegzesfaja, a fokozottan védett Mecseki őszitegzes (*Chaetopteryx schmidi* subsp. *mecsekensis*). Eszmei értéke 100.000 Ft. A sebes folyású patak csendesebb öbleiben zavartalanul fejlődhetnek a Sárgahasú unka (*Bombina variegata*) petéi.

---

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: *Szitakötők közül a legértékesebb faj a kétcsíkos hegyiszitakötő (Cordulegaster heros), amely fokozottan védett, 100.000 eszmei értékű*

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Forrás:

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.vot.hu (Völgységi Tájegységi Értéktár)

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

VÉB/78/G/1

Fotó: Tóth István Zsolt

VÉB/78/G/2

Fotó: Tóth István Zsolt

Javaslat a Völgységi Tájegységi Értéktárba felvételre

Készítette: Tóth István Zsolt

.....

Bonyhád, 2018. január 18.(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Tóth István Zsolt
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Tóth István Zsolt

Levelezési cím: 7150 Bonyhád, Kossuth Lajos utca 23.

Telefonszám: 0630/377-3394

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Pécsvidéki aszat** **VÉB/79/G**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

- agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **Tevel, Aparhant, Kakasd, Bonyhád löszgyepes helyein.**

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

Völgységi Tájegységi Értéktár

- települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Pécsvidéki aszat: Ezt a fajt, még néhány éve, kipusztultnak gondolták a botanikusok, hazánkából, de szerencsére mára azért bebizonyosodott, hogy nem annyira veszélyeztetett és a löszgyepekben többfelé megtalálható. (pl. Tevel, Aparhant, Kakasd, Bonyhád). Két éves faj, ezért első évben, csak a tölevélrözsát hoz, és második évében hozza a virágos hajtását, ami akár 3 méter magasra és nőhetnek és 20-30-50 rózsaszínű fészkes virágaival, amelyek 25-35 mm magasak és 30-40 mm szélesek, pókhálósak, ősszel egy üde színfoltot jelent a tájban.

---

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Forrás:

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.vot.hu (Völgységi Tájégségi Értéktár)

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

VÉB/79/G/1

Fotó: Tóth István Zsolt

VÉB/79/G/2

Fotó: Tóth István Zsolt

Javaslat a Völgységi Tájegységi Értéktárba felvételre

Készítette: Tóth István Zsolt

.....

Bonyhád, 2018. január 18.(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Tóth István Zsolt

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Tóth István Zsolt

Levelezési cím: 7150 Bonyhád, Kossuth Lajos utca 23.

Telefonszám: 0630/377-3394

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Paradicsompusztai tőzegtavak élővilága

VÉB/80/G

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☒ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Zomba, Paradicsompuszta

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

Völgységi Tájegységi Értéktár

☐ települési	☒ tájegységi	☐ megyei	☐ külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Paradicsompusztai tőzegtavak vizes élőhelye: tavaszi hérics, kései pitypang, pécsvidéki aszat. A hely a vizes élőhelyhez kötődő állatok kitűnő élettere, az itt felsorolt növények, mind a Kakasd határába tartozó és a Völgységi -patak feletti löszoldal védett növényei, ami egy löszgyep. Ez a vizes élőhely, amit csak tőzegesnek is neveznek, mert tőzegkitermelés útján keletkeztek a tavak, de mára egy horgászparadicsom, és a vízimadarak számára is egy fontos élőhely. Nedves, vízállásos sásrét is megtalálható és ebben jelentős állománya van a védett, Natura 2000 jelölőfajnak a kistűszkű aszatnak. A tavak szélében nádasok, zsombékosok is fontos élőhelyei az élővilágnak. A rétisas, ami egy fokozottan védett és Natura 2000

jelölőfaj, fontos táplálkozó helye is a törendszer. A gazdag madárvilágából még néhány fajt megemlítek, amik vagy itt élnek vagy vonulók, és téli vagy nyári vendégként találkozhatunk velük. Szárcsa, vízityúk, búbos vöcsök, kis kócsag, bütykös hattyú, jégmadár, fekete harkály, barkós cinege, őszapó, nádi sármány, búbos banka, gyurgyalag, barna rétihéja, egerészölyv.

---

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett: A rétisas, ami egy fokozottan védett és Natura 2000 jelölőfaj, fontos táplálkozó helye a törendszer.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Forrás:

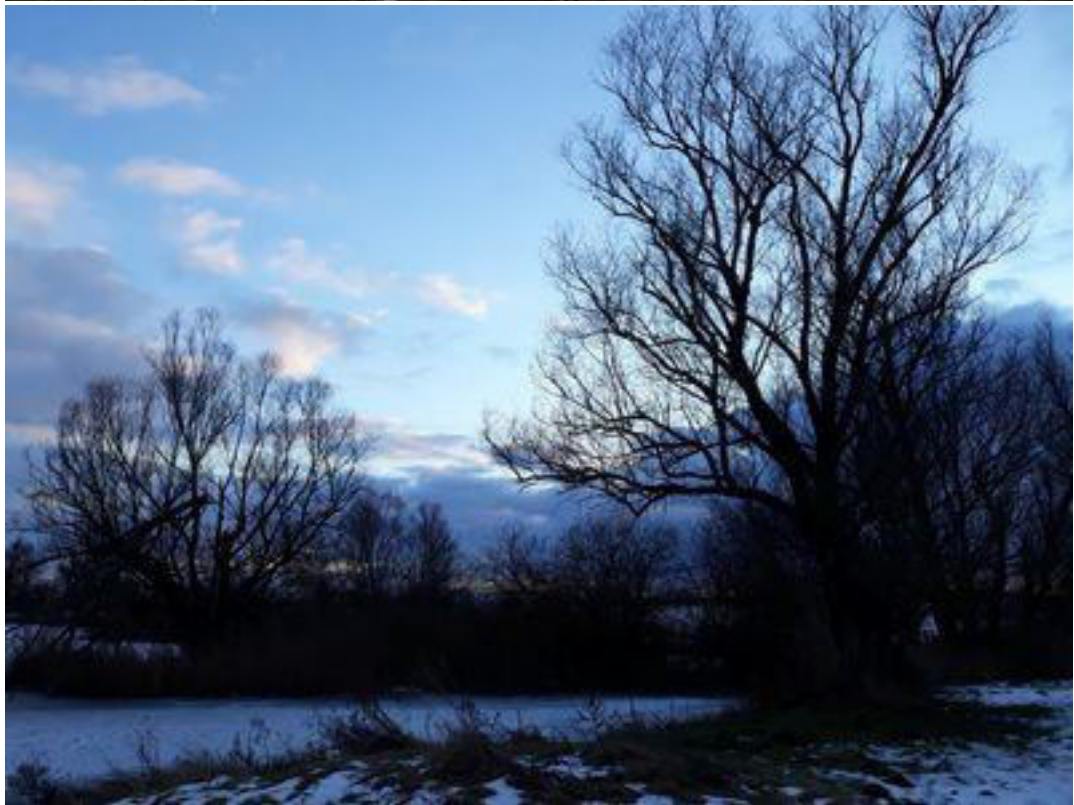
8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.vot.hu (Völgységi Tájegységi Értéktár)

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Fotók: Szarvas Irén

Javaslat a Völgységi Tájegységi Értéktárba felvételre

Készítette: Tóth István Zsolt

.....

Bonyhád, 2018. január 18.(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Tóth István Zsolt

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Tóth István Zsolt

Levelezési cím: 7150 Bonyhád, Kossuth Lajos utca 23.

Telefonszám: 0630/377-3394

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **A Perczel kúria parkja**

VÉB/81/G

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☒ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Bonyhád, Perczel kert

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

Völgységi Tájegységi Értéktár

☐ települési	☒ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság

5.A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Perczel kúria parkja - természetvédelmi terület

A kúriának nagy parkja volt, de sok új épület, amit beleépítettek, összezsugorította az elmúlt évszázadban, és ami mára megmaradt, az se kapja meg a méltó gondozást. Ma a város egyetlen természetvédelmi területe, 1975 óta védett. Szép, idős fák láthatók benne.

A teljesség igénye nélkül néhány: nehézszagú boróka (*Juniperus sabina*), rózsás liliumfa (*Magnolia soulangeana*), erdei fenyő (*Pinus sylvestris*), ezüst hárs (*Tilia tomentosa*), magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*), tiszafa (*Taxus baccata*). A magyar kőris egy több törzsből álló sarj, tövétől ágas idő fa, ennek elődjét még Perczel Mór tábornok is láthatta. A másik impozáns fa, a kert közepén álló erdei fenyő, ami fénykorában egy szoliter fa volt, de mára egy mellette jóval később ültetett platán teljesen elnyomja és a kipusztulás felé tart. A rózsás liliumfa a kora tavaszi virágzásával egy értékes színfoltja a kertnek. A nagyon szép formájú ezüst hárs is díszje a parknak. Az idős nehézszagú boróka, nagy területet foglalt el, de mára túlságosan visszavágták, ami nem tett jót a jellegzetes heverő és szépen szétterülő alakjának.

---

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Forrás:

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.vot.hu (Völgységi Tájegységi Értéktár)

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

VÉB/81/G/1

Fotó: Tóth István Zsolt

VÉB/81/G/2

Fotó: Tóth István Zsolt

Javaslat a Völgyégi Tájegységi Értéktárba felvételre

Készítette: Tóth István Zsolt

.....

Bonyhád, 2018. január 18.(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Tóth István Zsolt

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Tóth István Zsolt

Levelezési cím: 7150 Bonyhád, Kossuth Lajos utca 23.

Telefonszám: 0630/377-3394

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Gyertyános tölgyesek élővilága**
VÉB/82/G

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☒ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Szekszárdi-dombság, Kelet-Mecsek.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

Völgyégi Tájegységi Értéktár

☐ települési	☒ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Gyertyános tölgyesek élővilága: A Szekszárdi-dombság és a Keleti-Mecsek legjellemzőbb üde erdőtípusa. Jellemző fafajai: kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), gyertyán (*Carpinus betulus*), madárcseresznye (*Cerasus avium*), csertölgy (*Quercus cerris*), bükk (*Fagus sylvatica*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*), ezüst hárs (*Tilia tomentosa*), mezei juhar (*Acer campestre*) jellemző védett fajai: illatos hunyor (*Helleborus odoros*), szúrós csodabogyó (*Ruscus aculeatus*), pirítógyökér (*Tamus communis*), májvirág (*Hepatica nobilis*), vörös mókus (*Sciurus vulgaris*), mogyorós pele (*Muscardinus avellanarius*), nagy pele (*Glis glis*), keleti sünn (*Erinaceus roumanicus*), lábatlan gyík (*Anguis fragilis*), erdei sikló (*Elaphe longissima*), sárgahasú unka (*Bombina variegata*), barna varangy (*Bufo bufo*), zöld

varangy (*Bufo viridis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), erdei béka (*Rana dalmatina*), éti csiga (*Helix pomatia*), karvaly (*Accipiter nisus*), héja (*Accipiter gentilis*), egerészölyv (*Buteo buteo*), macskabagoly (*Stix aluco*), erdei fülesbagoly (*Asio otus*), nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*), kis fakopáncs (*Dendrocopos minor*), zöld küllő (*Picus viridis*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), széncinege (*Parus major*), kék cinege (*Parus caeruleus*), őszapó (*Aegithalos caudatus*), csuszka (*Sitta europaea*), ökörszem (*Troglodytes troglodytes*), vörösbegy (*Erithacus rubecula*), barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), csilp-csalp füzike (*Phylloscopus collybita*), meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*), zöldike (*Carduelis chloris*), tengelic (*Carduelis carduelis*), erdei pinty (*Fringilla coelebs*), citromsármány (*Emberiza citrinella*). Ezzel a néhány jellemző védett faj felsorolásával is látszik ennek a társulásnak a sokszínűsége és értékeinek gazdagsága.

---

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Forrás:

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.vot.hu (*Völgységi Tájegységi Értéktár*)

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

VÉB/82/G/1

Fotó: Tóth István Zsolt

VÉB/82/G/2

Fotó: Tóth István Zsolt

VÉB/82/G/3

Fotó: Tóth István Zsolt

VÉB/82/G

Fotó: Tóth István Zsolt

Javaslat a Völgységi Tájegységi Értéktárba felvételre

Készítette: Tóth István Zsolt

.....

Bonyhád, 2018. január 18.(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Tóth István Zsolt

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Tóth István Zsolt

Levelezési cím: 7150 Bonyhád, Kossuth Lajos utca 23.

Telefonszám: 0630/377-3394

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **A gyulaji erdő nagyvadállománya
VÉB/83/G**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☒ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

Völgységi Tájegységi Értéktár

☐ települési	☒ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A gyulaji erdő nagyvadállománya: Gímszarvas (*Cervus elaphus*), Dámvad (*Dama dama*), Vaddisznó (*Sus scrofa*): A részben zárt Gyulaji erdőben található Európa, legjelentősebb dámvad állománya, mely méltán világhírű. Gyulaji Rezervátumot, 1971-ben alakították ki dámvadagnak, amelyet vadászati céllal telepítettek és egy tájidegen faj hazánkban. A területről a krónikák azt írják, hogy a XIX. században itt volt Magyarország legnagyobb vadaskertje ezeknek továbbfejlesztésének következménye a mai helyzet, több helyen is a Gyulaj Zrt. területén nem csak dámvadas kerteket alakítottak ki, hanem vaddisznós kerteket is és jelentős a

gímszarvas állománya is. Vadásztatásból és élve befogott vadak eladásából jelentős a bevétele van a gazdaságnak. Ezekben a vadaskertekben télen-nyáron etetik a nagyvadakat, hogy minél egészségesebb és erősebb nagyvadállományt neveljenek.

---

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Forrás:

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.vot.hu (*Völgységi Tájegységi Értéktár*)

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

VÉB/83/G

Fotó: Tóth István Zsolt

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

***Javaslat a
„Teveli Kőrösi Csoma Sándor Székely Tanintézet emlékezete”
tájegységi értéktárba történő felvételéhez***

Készítette:

Asztalos Zoltán (név)

..... (aláírás)

(Tevel, 2018. február 15.)

(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Asztalos Zoltán

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Asztalos Zoltán

Levelezési cím: 7181 Tevel, Hőgyészi utca 118/1

Telefonszám: 06-30/410-7821

E-mail cím: zoltanka.asztalos@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

A Teveli Kőrösi Csoma Sándor Székely Tanintézet emlékezete

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

7181Tevel, Hőgyészi utca118/1, az anyag jelentős része jelenleg magánkézben

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
Völgységi Tájegységi Értéktár

- települési   tájegységi   megyei   külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A Teveli Kőrösi Csoma Sándor Székely Tanintézet a második világháború utáni hiánypótló oktatási intézmény volt, ahol a hányattatott sorsú székely gyerekek olyan

ismereteket szerezhettek, melyek későbbi boldogulásukat nagyban elősegítették. Az intézmény 1946-ban nyitotta meg kapuit a völgyiségbe települt bukovinai székelyek előtt. Az államosítás miatt csupán 3 évig működött. Ám elérte célját, hiszen olyan értelmiségi réteget nevelt, akik helyben erősítették, és vezették a székely közösséget. A második világháború során többszöri lakóhelyváltásra kötelezett bukovinai székelység számára a Völgyiségben való letelepedés után mindenképpen indokolt és szükséges volt megfelelő oktatási intézmény létrehozása, hogy a telepes gyerekek a háborús évek miatt kimaradt tudásbeli hiányosságait pótolhassák, illetve olyan, a népcsoportot vezetni tudó értelmiségi réteg alakuljon ki, mely a későbbiekben hitelesen tudja képviselni érdekeiket. A Kőrösi Csoma Sándor Székely Tanintézet létrehozásával olyan „oktatási vákuum” szűnt meg, mely különféle okok miatt eddig nem tette lehetővé a tehetséges gyerekek kibontakozását. A Tanintézet fiú-, és leánykollégiummal rendelkezett, bentlakást biztosított a távolabbi településekről érkező növendékek számára, akik a helyben, illetve a környező falvakban élő tanulókkal együtt folytathatták tanulmányaikat, illetve még magyarországi német származású társaik is akadtak. Bodor György kezdeményezésére, Földi István vezetésével olyan gárda alakult, akik szívügyüknek tekintették az oktatást, nevelést, és ezen tevékenységüket lelkesen folytatták Tevelen.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

A Teveli Kőrösi Csoma Sándor Székely Tanintézet emlékezetének Értéktárba való felvétele azért szükséges, mert több mint 70 esztendővel az intézmény alapítása után már viszonylag kevesen vannak azon személyek, akik az iskolába jártak, arról mesélni tudnának. Az Értéktárban való megjelenéssel biztosított lenne a méltó emlékezet, illetve szélesebb körben válhat ismertté ezen értékkeremtő kezdeményezés, valamint azon emberek áldozatvállalása, akik létrehozták, működtették.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- Asztalos Zoltán: A Teveli Kőrösi Csoma Sándor Székely Tanintézet története írásban és képben, Bukovina Kiadó, 2016.
- Fábrián Margit: Székely Tanintézet Tevelen, Underground Kiadó, 2016.
- Teveli "Kőrösi Csoma Sándor" Székely Tanintézet iratai, Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára, VIII/2002
- Bodor György: Székelyek a Dunántúlon, kézirat (Asztalos Zoltán birtokában)
- Halász Péter: Földi István és a Teveli Kőrösi Csoma Sándor Székely Tanintézet in.: Honismeret, 2007., 35. évf., 5. sz., 14-15. old.
- Szauer János: Fejezetek Tevel történetéből, Tevel, 2003., 91-93. old.
- Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára, VIII.2002. Teveli "Kőrösi Csoma Sándor" Székely Tanintézet iratai 1946-1949

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

.....

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

VÉB/84/E/1

VÉB/84/E/2

VÉB/84/E/3

VÉB/84/E/4

VÉB/84/E/5

VÉB/84/E/6

VÉB/84/E/7

VÉB/84/E/8

VÉB/84/E/9

VÉB/84/E/10

VÉB/84/E/11

VÉB/84/E/12

VÉB/84/E/13

Fotók: Asztalos Zoltán tulajdonában vannak